

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זצוק"ל
בנו של הרבי הקדוש מרן רבי ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל
נסתלק כ"ה חשון (תש"י)**

מנהיג ישראל, המנורה הטהורה, הד כבוד קדושת מרן הרבי מבעלזא שליט"א סיפר, שזקנו מרן הרבי הקדוש רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ע, סיפר על בנו - אָבִי הגאון הצדיק רבי מרדכי מבילגורייא זצוק"ל, דכשהיה בן שתים עשרה שנה אירע פעם ביום ל"ג בעומר, שבשעה שכל בני המשפחה כבר ישבו וסעדו את סעודת הצהריים, הבחינו שאבי זצ"ל עדיין מתמהמה ולא הגיע. הנוכחים במקום התחילו לדאוג, והלכו לחפש אותו, עד שלבסוף הגיע והתיישב ליד השולחן.

שאל אותו זקני זצ"ל, איפה היית? ענה, שהתעכב בבית המדרש, כי שמע היום שאומרים בשם הרבי הקדוש רבי שלום מקאמינקא זצוק"ל, כי ידוע לכל, שהסיפור עם רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר, שהתחבאו ל"ב שנה בתוך המערה ואחר כך עוד שנה, מקורו הוא בגמרא מסכת שבת דף ל"ג, והוא מרמז על יום ל"ג בעומר. אבל זה לא ידוע - אמר הרבי הקדוש מקאמינקא, שמתחילת הש"ס ועד הנה, זהו הפעם הל"ג בו מוזכר שמו של התנא רבי שמעון בר יוחאי, והוא גם כן רמז לזה.

המשיך אבי זצ"ל, כששמעתי זאת, הייתי כבר בדרך מבית המדרש ללכת הביתה, אולם לשמע הדברים, אזרתי עוז ושבתי לבית המדרש, נגשתי לארון הספרים והתחלתי לספור מתחילת מסכת ברכות את כל הפעמים המוזכרים שמו של רשב"י בש"ס, עד שהגעתי לדף ל"ג במסכת שבת, וראיתי שהדברים נכונים, ואז חזרתי הביתה.

המשיך זקני זצ"ל ואמר, ביקשתי מבני - אָבִי זצ"ל, שיחזור בפני על כל הל"ג מימרות המובאים מרשב"י עד דף ל"ג במסכת שבת, ואכן בעת הסעודה חזר על כל הל"ג מימרות של רשב"י בעל פה!

*

מספר הרב החסיד רבי מרדכי פרידמאן מבארא פארק: ראיתי בעצמי מופת גלוי אצל הרב הקדוש מבילגורייא. היה זה בימים הנוראים שנת תש"י, כשהרב היה בדרך חזרתו מאירופה, לאחר שהותו שם לחיזוק שארית הפליטה, בשליחות אחיו מרן הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא ז"ע. הרב הקדוש רצה מאד להגיע לארץ ישראל עוד לפני הימים הנוראים, אך בסוף לא הספיק, ונשאר על ראש השנה בעיר רומא. את תפילות ראש השנה הוא ערך יחד עם הרבה אנשים מפליטי המחנות ששהו אז בעיר.

לפני תפילת מוסף נישאו אליו כמה אנשים, ואמרו לו בצער, שליד המים - המקום שבו צריכים לומר 'ושליך', מתקיימת היום איזה צרמוניה, והמקום מלא וגדוש בגויים, ולא יהיה אפשרות להתקרב למקום. נענה הרב הקדוש מבילגורייא ואמר, 'עה, עד תשליך כבר לא יהיה שם אפילו גוי אחד!'

לתפילת מוסף ניגש הרב הקדוש לפני התיבה, וראה זה פלא, באמצע התפילה החלו לפתע לרדת גשמי זעף ללא הפוגה, עד שלא היו יכולים להישאר ברחוב. כל הגויים שהתאספו אז במקום המים, התפזרו בזריזות והלכו לבתיהם, עד שבסיום תפילת מוסף, אכן לא נשאר שם אף גוי אחד! כשהלכו לתשליך כבר פסקו הגשמים, וליהודים הייתה הרווחה.

הגאונות של כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זצוק"ל

העובד את ה' למעלה מכוחותיו נפתח לו פתח

אברך אחד הגיע לרבי שלו, הרבי הקדוש מווארקא זי"ע, ואמר לרבי בצער, שהרופאים אסרו עליו לטבול במקוה. אמר לו הרבי, שהגמרא בדף היומי שלנו (נדרים דף כו.) אומרת לשון, 'אונס רחמנא פטריה'. שאל הרבי את האברך קושיא בלשון הגמרא, למה הלשון בגמרא הוא 'רחמנא', לכאורה היה מספיק הלשון, אונס פטור.

ענה הרבי מווארקא, ווארט עצום שהוא יסוד גדול בעבודת ה'. שהקב"ה הוא בוחן לבבות, ואם כביכול הקב"ה רואה שהאיש הזה חשקה נפשו בכל לבו לקיים את המצוה, רק ה'אונס' מעכב אותו, בזכות זה, רחמנא - התורה, פטריה, פירוש, התורה הקדושה נעשית שליו, ועושה את המצוה בעבורו.

כשהאברך שמע זאת, הוא קפא על מקומו, הוא נשאר לעמוד על מקומו ולא רצה ללכת, בגלל שעדיין לא היתה דעתו נוחה, מזה שהרופאים אוסרים עליו לטבול במקוה, הוא היה בטוח שהרבי יתן לו איזה עצה אחרת. אמר לו הרבי מווארקא בזה הלשון, דו שטייטסט נאך? וְיָעַר וְיָעַר טוֹהֵן בְּעֶסֶר דִּי מַצְנָה, דו צו דִּי תוֹרָה? - אתה הינך עומד פה עדיין? מי יעשה טוב יותר את המצוה, אתה או התורה הקדושה?

נסיים עם ווארט נוסף שכתוב בספר תורת אבות, בשם הרבי הקדוש רבי משה מקוברין זי"ע, על הלשון בגמרא אצלנו בדף היומי, אונס רחמנא פטריה: רצה לומר, מי שמאנס את עצמו למעלה מכוחותיו בעבודת ה', רחמנא פטריה, פטריה מלשון פתיחה, מידת רחמנות של הקב"ה, פותחת לו פתח.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נדרים דף כו, ד' תמוח תשע"ה)

למה חיכה מרן רבינו רבי איסר זלמן חצי שעה מתוך יסורים

נספר סיפור נורא על צדיק וגאון שהיה 'מאנס את עצמו למעלה מכוחותיו' בחלק של בין אדם לחבירו. סיפר דודי זקני מצדיקי ירושלים, רבי אברהם חיים ברים זצוק"ל, על מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, שבאחד השנים חש רבי איסר זלמן חולשה נוראית ביום הכיפורים, והוא ביקש לנוח באחד החדרים בישיבת עץ חיים, שם הוא התפלל. ושלחו את אחד הילדים שיביא כרית, שרבינו רבי איסר זלמן יוכל להניח את הראש על זה.

כשעבר חצי שעה, חזר מרן רבי איסר זלמן לבית כנסת. שאלו אותו התלמידים, דָּעַר רַבִּי שְׁפִירְט זִיךְ שׁוֹיִן בְּעֶסֶר? - האם כבר הוטב לרבי. אז הוא אמר, לא! שאלו אותו, אם כן למה הוא כבר חזר לבית מדרש, למה הוא לא נח עוד קצת. וענה להם, ס'מאכט מיר נאָר עֶרְגֶּנער - זה שאני נח ושובכ עושה לי רק יותר גרוע.

שאל אותו אחד התלמידים, אם כן למה חיכה הרבי חצי שעה עד שהוא קם, ענה רבי איסר זלמן, תשובה שנותנת לנו אספקלריא מה זה בין אדם לחבירו, וכך

הוא ענה: אַפְרָיִם קַע אִיז דָּאךְ גְּעֵנאַנְגֶּען מִיר בְּרַעַנְגֶּען אַ קִישְׁעֵן - הרי הילד אפרים קע הלך להביא לי כר, וכדי לתת לילד הרגשה טובה שהוא לא טרח בחינם, המשיך לשכב כחצי שעה. מורי ורבותי, מרן רבי איסר זלמן היה בסוף ימיו, והיה אז בתוך צום ובתוך חולשה, אבל גם אז היה חי בחשבון נורא זה, לא לגרום חלישות הדעת לילד קטן!

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף פח, ז' תשרי תשפ"ג)

אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט

כשהייתי ילד בחיידר, היה רבי שאמר פעם לילד מסויים, בִּיטְט אַ טָאג אַ מְלֶאךֶ אַ טָאג אַ גֶּלַח - אתה יום מלאך ויום גלח. זה הקדמה לסיפור על מוסר ומלשין, ועוד רגע נבין איך זה מתקשר לדף היומי שלנו.

בעיר אחת היה לא עליכם מוסר מפורסם, שהיה מלשין תמיד על בני העיר, וגורם להם הרבה מאד צרות ובעיות. היה להם כמה וכמה פעמים הזדמנות לשלם למוסר כגמולו הרע ולהיפטר ממנו, אבל הם מאד חששו לעשות לו רעה, כי הוא היה עומד בבית הכנסת, ומתפלל בכוונה ובדיקנות, והציבור לא הצליחו להבין מה טיבו של אדם משונה זה, מצד אחד הוא מוסר ומלשין, ומאידך הוא שופך את נפשו לפני הקב"ה.

שלחו בני העיר לצדיק רבי אורי מסטערליסק שהיה נקרא 'שרף', לשאול, מה לעשות עם הבר נש הזה, המלשין והמוסר. ענה להם הצדיק, אל תחושו לתפילותיו, והביא להם אסמכתא מדף היומי שלנו (נדרים דף כט:), 'אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט', שהכוונה בדרך דרש, שאפילו אמירתו לגבוה - תפילותיו להקב"ה, נחשב כמו מסירתו להדיוט - המלשינות והמסירות, ולכן אין לחוש לעשות לו רעה מפני תפילותיו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נדרים דף כט, ו' תמוח תשע"ה)

לא לגרום
חלישות
הדעת
לילד קטן

בשבת קודש שבת פרשת בראשית, שבת מברכים חודש מרחשון, בורא עולם האיר לי כמה ווארטס בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא בדברי רש"י:

(א) וירא אלקים את האור כי טוב (בראשית א, ד), אומר רש"י הקדוש, "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה". ההסבר בפשט תלמדו בעיון בדברי רש"י הקדוש, אבל חשבתי בדרש, על פי הגמרא במסכת שבת (דף פז), דברים שמושכים לבו של אדם כאגדה, זהו כונת רש"י, "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה", כי בלי דברי אגדה, קשה למשוך את הלב.

(ב) ויברך אותם אלקים לאמר פרו ורבו (א, כב), אומר רש"י הקדוש, "לשון פרי, כלומר, עשו פירות". ונכלל בזה ברכה, שנזכה לפריה ורביה בתורה, שהדברי תורה יהיו כל כך פרים ורבים, עד שהם יעשו פירות ופירי פירות, אמן.

(ג) ויקח ה' אלקים את האדם (ב, טו), אומר רש"י הקדוש, "לקחו בדברים נאים ופיתהו ליכנס". אפשר ללמוד מדברי רש"י, הדרך ברורה בנוגע לקשר של אב ובן, רב ותלמיד, איך נבנה קשר אמיתי, איך נוצר חיבור בסייעתא דשמיא.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן הרבי ממעלין שליט"א

במדרש מובא לשון, שני דברים משמחים לבו של אדם, דברי תורה ושמועה טובה. בפשטות כשלומדים במדרש את הדברים, זה צוויי דברים - שתי דברים שונים, דברי תורה, ושמועה טובה. חשבתי הבוקר בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, אַז ס'איז אַיין זאַך - זה דבר אחד, כי אין טוב אלא תורה.

אתמול בלילה זכיתי להתקבל לשיחה ממושכת בדברי תורה, אצל הוד כבוד קדושת מרן הרבי ממעלין שליט"א. די לראות את פניו בשביל לשאוב יראת שמים, טהורה, די לראות את פניו בשביל לקבל שיעור במידות טובות, די לראות את פניו בשביל לזכות לשמוע דברים מפי גדולי מעתיקי השמועה של דורות שעברו, כידוע הרבי הוא נכדו חביבו של איש אלקים קדוש, צדיק יסוד עולם, רבינו רבי שלום משאץ צוק"ל.

הענקתי לרבי את הספר החדש "מתיקות הדף היומי", הרבי משבח את ההשקעה הגדולה ב'זה קלי ואנוהו' של הספר. הרבי כמעייין המתגבר בתורה וחסידות, מספר בגעגוע על אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל. כשסיפרתי לרבי, שאבא נחטף מאיתנו בגיל חמישים ושמונה, הרבי היה בתדהמה, איך אבא הספיק כל כך הרבה בחייו.

הרבי מספר, שאבא נתן לו עצה לפני המעבר מבני ברק לאשדוד. אבא גם אמר לרבי בכל הזדמנות, שכל מה שאחי בכורי ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, ראש "מאורות הדף היומי", הגאון רבי חיים דוד שליט"א, גַּדְל טוב, הוא בזכות הרבי ממעלין שליט"א, שהרבי היה בשעתו מגיד שיעור בישיבת בעלזא.

זכיתי שהרבי קם ממקומו לחדר אחר, להביא לי ספר נפלא "נר איש" על חנוכה, בהלכה ובאגדה, הרבי טרח לכתוב הקדשה מאד חמה. הרבי כותב בהקדמה לספרו כך: "בשבח והודיה לה' על כל הטובות שגמלני מעודי עד היום הזה, וכעת שבא לידי גמר ספרי זאת, על עניני חנוכה בהלכה ואגדה, שעסקתי בו שנים רבות".

כשרואים את ארון הספרים מתחת לכסא של הרבי, וכששומעים את הרבי שליט"א מדבר בכל התורה כולה, רואים שהרבי עוסק שנים רבות, לא רק בחנוכה, רק בכל התורה כולה. הרבי זועק על בין אדם לחבירו, על נושא בעול עם חבירו.

נלמד ביחד קטע מתוך הספר בעמוד תקצח. כותרת: **אפילו כשאדם נכשל מכל מקום צריך להתחזק בשמחה**. תורה שיכולה לחזק כל יהודי בכל רגע: עוד נראה בסייעתא דשמיא לרמוז, בבחינה שהובא בהרבה ספרים הקדושים, דעל האדם להתחזק בכל המצבים, אפילו אם חס ושלום יצא מן השיטה ונכשל בחטא, אל יפול ביאוש, אלא יחזק עצמו בשמחה, ויקבל על עצמו מכאן והלאה להיטיב מעשיו.

וכן איתא בספר הקדוש אהבת שלום (פרשת זאת הברכה), על הפסוק (דברים לג, יח) שמח זבולן בצאתך, וזה לשונו, פירוש, שהאדם צריך להיות בשמחה, ואף בהדמין לפעמים חס ושלום אדם יוצא חוץ לשיטה, ומתחרט על זה, גם זה ראוי להיות בשמחה, ולא יוסיף עצב עמה חס ושלום, רק ישמח בחלק מצוות ומעשים טובים הנשארים עמו, עד כאן לשונו.

מסביר הרבי, דיתכן דלכן תיגנו חז"ל להדליק נר חנוכה על הפתח שהוא מקום היציאה מהבית, דזה בא לעורר נקודה זו, שאפילו אם יצא מן הדרך ונכשל, מכל מקום לא אבדה תקוותו, ויצפה עדיין לאור תורה ומצוות.

נברך את מרן הרבי ממעלין שליט"א, אריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריות גופא, נחת דקדושה ושמחה מכל יוצאי חלציו, מכל החסידים, ומכל המקורבים לרבי, שנזכה בקרוב שהרבי ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף ג', ג' חשון תשפ"ג)

מרן הרבי ממעלין שליט"א
מעייין בספר מתיקות הדף היומי

מקולמוסם של הקוראים

אשי אמר רב: עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות, שנאמר (יואל ב, כב): כי עץ נשא פרו תאנה וגפן נתנו חילם".

האדם עץ השדה. אין לך יהודי שהוא 'סרק'. בכל אחד יש איזו נקודה שאם חופרים עמוק מגלים את היכולת להוציא פירות. צריך רק את ה'טיפול' המתאים. סביבה תורנית, עידוד. מי שלא יכול לקרוא את הגמרא, שישמע באוזניים בהיותו בדרך.

אדם כזה כשימצא את מקור החיות שבתורה, אזי יגלה כי אינו סרק. גם הוא יוציא פירות רבים, ויהיה שלם עם עצמו, ומתוך כך יהיה שלם עם חבריו וסביבתו. אין לך אדם שאין לו שעה.

לכן דווקא מסכת זו שמכילה בתוכה את כל הש"ס, באה ואומרת לאדם - אין דבר כזה סרק! אין דבר כזה לא להיות שייך. המאור שבתורה מחזירו למוטב.

יעקב כהן
בית אל תובב"א

לכבוד מזכה הרבים הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א.

זכינו לסיים מסכת כתובות, הידועה בכינויה 'ש"ס קטן'. אנו זוכים לסיים בפאר והדר, סעודות מצווה, בפרט השנה שזה ראש חודש מרחשון, שמתחילים לבקש בו גשמי ברכה.

אך לא כולם זוכים בזה. רבים אומרים שיש את קשיי הפרנסה וטרדות הזמן, ואיך יוכלו להצטרף ללומדי הגמרא?

חשבתי שעל זה נאמר בסוף המסכת (ק"ב): "אמר רב חייא בר

מאוצרות הפרשה

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל (כד, א), ובגמרא (ב"ב טז): בכל בגימטריא בן. הדגל מחנה אפרים כותב, שיש בזה רמז נפלא, דהנה אנו מתפללין, אל תשליכנו לענת זקנה ככלות כוחינו וכו', ורואים מזה, שלענת זקנתו של אדם, תש כוחו. וידוע, דתשות כח הוא בחינת נקבה, כמו שאמרו ז"ל (ברכות לב). על משה רבינו, ואת תדבר אלינו (דברים ה, כד), מלמד שתשש כוחו כנקבה. זהו כונת הגמרא, שהגם שאברהם היה זקן בא בימים, עם כל זה היה 'בכל' בגימטריא 'בן', ולא היה לו שום בחינת נקבה שהוא תשות כח, והוא ברכה מיוחדת שבידך אותו ה' - **וה' בריך את אברהם**.

נקודה למחשבה:

הבעל שם טוב הקדוש מפרש דברי רש"י בפרשתו, יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים. דהנה אליעזר אמר בתוך סיפורו (כד, מב), **ואבוא היום אל העין**, ובאמת רָמַז בזה השם של קפיצת הדרך, שהוא השם **אהו"ה**, היוצא מר"ת של ו'אבוא ה'יום אל ה'עין'. זהו מה שפירש"י, 'מכאן' שקפצה לו הארץ, כלומר, מתוך דבריו נודע לנו השם של קפיצת הדרך. ולכן יפה שיחתן של עבדי אבות, כי בשיחתן וסיפורם מרומז סודות נפלאים.